

Introductie in de taak en rechten van cliëntenraden gehandicaptenzorg

Abrona

30 januari 2020

Jaap Zwitser

Bij presentatie rekening gehouden met

- De aanstaande WMCZ, waarin ook
- Extra artikelen over Langdurige Zorg (LZ)
- Dat WMCZ van toepassing op *instellingen*
- Dat is ook naast de overkoepelende rechtspersoon “*een organisatorisch verband van natuurlijke personen die bedrijfsmatig zorg verlenen of doen verlenen*”
- Per 1 juli 2020 wet van kracht
- Overgangstermijn half jaar mz-regeling

Wat is de taak van de cliëntenraad?

- Inbrengen cliëntenperspectief bij *beleid* (ook *bijvoorbeeld bij financieel beleid*)
- Gevraagd en *ongevraagd*
- Vergelijkbaar met rol Ondernemingsraad (OR)
- Raad van Toezicht (RvT) moet toezien dat Cliëntenraad, OR en Raad van Bestuur (RvB) bestuur hun taak goed kunnen uitvoeren

Belangrijkste wettelijke rechten Wmcz

- Recht op informatie
- Recht op overleg
- Recht op onafhankelijke ondersteuning
- Recht op ondersteuning met communicatie met achterban
- Recht op adviseren
 - - gewoon adviesrecht
 - - instemmingsrecht
- Recht op tijdige advies- of instemmingsverzoeken
- Moeten begrijpelijk zijn

Gewoon adviesrecht

De instelling moet tijdig advies vragen over:

- een wijziging van de doelstelling of grondslag
- duurzame samenwerking of fusie met een andere instelling
- overdracht zeggenschap over de zorg of onderdeel er van
- (gedeeltelijke) beëindiging of uitbreiding van de zorgverlening
- een belangrijke wijziging in de organisatie van de zorgverlening
- profielschets bij benoeming leden RvB of leden RvT
- begroting en jaarrekening
- algemeen huisvestingsbeleid instelling
- ingrijpende verbouwing, nieuwbouw of verhuizing instelling
- selectie en benoeming personen die leiding geven aan de zorgverleners

Je kunt met de centrale raden afspreken wat je wel en niet als lokale raad wil doen

Instemmingsrecht

- De medezeggenschapsregeling, de laagdrempelige klachtenregeling, andere voor cliënten geldende regelingen
- Dus ook de klachtenregeling (werd expliciet vastgelegd nog eens in de WKKGZ)
- Profielschets *onafhankelijke* klachtenfunctionaris die de klager helpt (1)
- Procedure opstellen en bespreken zorgplannen
- Algemene beleid van kwaliteit, veiligheid en hygiëne, voedingsaangelegenheden, geestelijke verzorging, recreatiemogelijkheden of ontspanningsactiviteiten en maatschappelijke bijstand
- Algemene beleid voor toelating cliënten en beëindiging daarvan
- Sociaal plan voor cliënten bij ingrijpende verbouwing, nieuwbouw, of verhuizing instelling
- Inrichting voor zorg bestemde ruimten in die situaties
- Selectie en benoeming van personen die de Cliëntenraad de onafhankelijke ondersteuning zullen verlenen

Ook hier afstemmen wat je wel of niet doet met de centrale raden

RvB kan bij geen instemming de Commissie van Vertrouwenslieden (CvV) vragen toch het voorgenomen besluit te mogen uitvoeren.

Die toetst alleen marginaal (is de weigering onredelijk, zijn er echt zwaarwegende redenen voor de RvB)

(1): advies dienen met betrekking tot de indiening van een klacht en bijstaan bij het formuleren van de klacht en het onderzoeken van de mogelijkheden om tot een oplossing voor de klacht te komen

Geen klachtencommissie

- Een Cliëntenraad is geen klachtencommissie,
- Wel signalen van cliënten/familie opvangen
- Inventariseer regelmatig de wensen en meningen van cliënten en vertegenwoordigers
- Informeer hen over jullie werkzaamheden en resultaten daarvan

Noodzakelijke voorzieningen

- Verplichting instelling de Cliëntenraad gebruik toe te staan van voorzieningen waarover zij beschikt en die de Raad redelijkerwijze nodig heeft om zijn taak te kunnen uitvoeren
- Idem de kosten die redelijkerwijs nodig zijn voor de vervulling van de werkzaamheden, waaronder de kosten i.v.m. *scholing, onafhankelijke ondersteuning en voorleggen geschil of bemiddelingsverzoek* bij CvV
- Cliëntenraad kan kiezen voor wel of niet vast jaarbudget
- Bij rechtsgedingen: kosten voor instelling (moeten wel redelijk zijn, instelling informeren dat kosten gemaakt worden vooraf)

Vacatures

Instelling stelt Cliëntenraad in gelegenheid om vacature op een geschikte wijze onder aandacht komt van de achterban en helpt daarbij desgevraagd

Achterban

- Cliëntenraad dient regelmatig wensen en meningen te inventariseren van achterban en de achterban informeren over de werkzaamheden van de Raad en de resultaten van de inventarisatie
- Recht op ondersteuning daarbij
- Resultaten inspraak in directe zorg bij werk
Cliëntenraad betrekken
- En achterban informeren hoe gedaan

Overleg met RvT

- Cliëntenraad en RvT hebben minstens eenmaal per jaar overleg
- RvT informeert de Cliëntenraad ten minste een keer per jaar over wat zij deed met inbreng van de Raad in het overleg of overleggen met de RvT

Inspraak

Verplichting om individuele cliënten + vertegenwoordigers inspraak te geven over zaken die direct van invloed zijn op dagelijkse leven (art. 2)

- Ook wel informele Medezeggenschap of directe participatie genoemd
- Gaat om meer in de breedte te luisteren , te peilen wat belangrijk is
- Zit tussen zorgplan en medezeggenschap in
- Veel vrijheid voor zorgaanbieder
- Voorbeelden onderwerpen/methoden: in Memorie van Toelichting (MvT)
- Info-plicht resultaten naar cliënten en vertegenwoordigers
- CR betreft resultaten bij werkzaamheden

Inspraak

- Gedacht kan worden aan aangelegenheden betreffende maaltijden, douchen, de (her)inrichting van leefruimtes, dagbesteding, huisregels, verhuizing (MvT). NNAVV-TK: catering, activiteiten, ontspanningsmogelijkheden, mogelijkheden tot ontvangen bezoek.
- Dus breed scala van aangelegenheden. Per instelling invullen (MvT), de impact van het verblijf dient in ogenschouw genomen te worden, evenals de groep cliënten waar het over gaat (MvT). De instelling dient een luisterend oor te hebben (NNAVV-TK)
- Inspraak moet aansluiten bij de aard van de zorgverlening en de groep van cliënten (MvT)
- Bijv.: dat bij zorgverlening aan ernstig verstandelijk beperkten zoveel mogelijk de wensen van de betrokken cliënten moeten worden geïnventariseerd, maar dat zeker ook de vertegenwoordigers actief moeten worden betrokken bij de inspraak

Inspraak

Voorbeelden van methoden voor inspraak

- Individuele raadplegingen, enquêtes
- Periodiek naar wensen en meningen vragen.
- Bijeenkomsten in de recreatiezaal, (anonieme) vragenlijsten, spiegelgesprekken, etc.
- Huiskamergesprekken of andere bijeenkomsten voor cliënten en vertegenwoordigers
- Panels, focusgroepen, patiëntenverenigingen, familie- en ouderraden

Ongevraagd advies

- Wat betreft instemmingsrechten: ook hierin kan de organisatie niet zo maar afwijken van het ongevraagd advies
- Aanbieder kan toestemming vragen aan CvV. Cliëntenraad kan verzoeken het advies uit te voeren
- Lichtere toetsing dan bij officieel instemmingsverzoek van zorgorganisatie (alleen: is weigering instelling redelijk)
- Kan deels gehonoreerd worden + wanneer
- Juridische ondersteuning Cliëntenraad wordt vergoed

Lokale raden en centrale raden (art. 3)

- Cliëntenraad verplicht bij instelling waar in de regel meer dan 10 natuurlijke personen zorg verlenen
- Bij meerdere locaties: instelling verplicht voor elk van die locaties een Cliëntenraad in te stellen, tenzij een voor zo een locatie representatief te achten delegatie heeft aangegeven hier geen behoefte aan te hebben. Of het is “in redelijkheid voor bepaalde locatie niet aangewezen” (aanbieder moet dan bewijzen dat het onredelijk is)
- Er zijn geen nadere eisen gesteld zoals een minimumomvang locatie
- Instelling **kan** Centrale Cliëntenraad (CCR) instellen
- Onderlinge taken en bevoegdheden alle raden in MZ-regeling regelen. Elke Cliëntenraad moet instemmen (deze bevoegdheid kan niet worden overgeheveld!)

Verdere uitgangspunten voor instellen Cliëntenraden

- *Uitgangspunt* is dat sprake is van verschillende cliëntengroeperingen met verschillende belangen, en zekere mate van zelfstandigheid
- *In beginsel* dienen entiteiten te beschikken over Cliëntenraad
- Meerdere Cliëntenraden zijn gewenst indien dit gelet op de locaties waar zorg wordt verleend redelijkerwijs kan worden verlangd. Dan wel gelet op de verschillende vormen van zorg die worden verleend of de verschillende cliënten waar zorg aan wordt verleend

Wanbeleid

- Meent de Cliëntenraad dat er sprake is van *wanbeleid (beleid dat niet in overeenstemming is met de bedoeling van de wet- en regelgeving)* bij de instelling en de gesprekken met de RvB daarover op niets uitlopen, kan de raad aan de Ondernemingskamer (OK) van Gerechtshof Amsterdam vragen dit te onderzoeken.

Ontbinden Cliëntenraad?

- Onder strikte voorwaarden kan Cliëntenraad ontbonden worden, namelijk als die structureel tekortschiet in de behartiging van de gemeenschappelijke belangen van de cliënten wier belangen hij dient te behartigen
- Door RvB of delegatie uit achterban
- Geschillen naar CvV

